

۱۷۹۹

دانشگاه تهران

دانشکده مدیریت

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت بازارگانی (گوایش بازاریابی بین الملل)

عنوان :

تبیین کارکردهای استراتژیک ECommerce مبتنی بر مدل پنج نیروی رقابتی پورتر

استاد راهنمای :

جناب آقای دکتر مانیان

اساتید مشاور :

جناب آقای دکتر حسن قلی پور

جناب آقای دکتر کریمی

استاد ناظر :

جناب آقای پروفسور فرهنگی

دانشجو :

علیرضا محمدی

تابستان ۱۳۸۱

وین دفتر بی معنی غرق می ناب اولی
در کنج خراباتی افتاده خزاب اولی
هم سینه پر از آتش هم دیده پرآب اولی
این قصه اگر گویم با چنگ و رباب اولی
در سر هوس ساقی در دست شراب اولی
چون تاب کشم باری زان زلف بتاب اولی

این خرقه که من دارم در رهن شراب اولی
چون عمرتیه کردم چندانکه نگه کردم
چون مصلحت اندیشی دورست ز درویشی
من حالت زاهد را با خلق نخواهم گفت
تا بی سروپا باشد او ضاع فلک زین دست
از همچو تو دلداری دل نکنم آری

چون پیر شدی حافظ از میکده بیرون آی
رندی و هوسنایی در عهد شباب اولی

تقدیم به دانشجویان و دانش پژوهان

بسمه تعالیٰ

تقدیر و تشکر

و یقوم لا استلکم علیه ملا ان اجری الا علی الله
ای قوم من ، بخاطر این دعوت اجر و پاداشی از شما نمی طلبم ، اجر من تنها بر خداست .
(سوره هود آیه ۲۹)

پروردگارا با نام تو آغاز می کنم که مقدم و مoyer هر چیز تویی و آنچه از سیاهی بر لوح سپید نفسم
نقش بسته امید به قلم عفو تو دارد .

سلام و درود بی پایان به حضرت ختمی مرتبت، محمد مصطفی (ص) خاتم الانبیاء و مرسلين و
خاندان عصمت و طهارت به ویژه قطب الاقطاب حضرت علی بن ابیطالب (ع)
خدا را شاکرم که پس از دوستی پدر و مادر، بر من کمترین منت گذارد و عطیه الهی دانش را بر
قلب من جاری و بر پیکر من ساری نمود و همواره موید و راهنمای من در شناخت طریق حق و
جتناب از باطل بود .

از اساتید ارجمند راهنمای و مشاورین گرانمایه جناب آقای دکتر مانیان، دکتر حسن قلی پور و دکتر
کریمی بسیار ممنون و قدرشناسم که با سعه صدر و حوصله زایدالوصفی راهنمایی و مشاورت بند
را عهده دار شدند .

ز جناب آقای پروفسور فرهنگی استاد محترم ناظر که با نظریات اصلاحی خویش موجبات بهبود
کیفیت و تسلسل مطالب پایان نامه را فراهم آورده بسیار متشرکم .

نهایتاً از خانواده خویش به جهت مراقبت ها و مساعدت های بسیار که در زمینه تهیه این پایان نامه
فراهم آورده بسیار تشکر می کنم .

مقتضی است از مدیریت صادرات مواد معدنی وزارت صنایع و معادن ، کادر دانشکده مدیریت و
پرسنل ساعی و مشفق تحصیلات تکمیلی و نیز پرسنل کتابخانه دانشکده مدیریت نیز تقدیر و تشکر
می نمایم .

در انتهای یادآوری این نکته ضروریست که این پایان نامه مانند هر نوشته ای عاری و خالی از عیب و
نقص نیست . معهذا پژوهشگر، نگارنده این سطور استدعا دارد خوانندگان و پژوهشگران گرامی به
کمبودها و کاستی های این مجلد با دیده اغماض و عفو بنگرنند .

سلامت و رستگاری همگان را از درگاه حضرت حق مسئلت دارم .

علیرضا محمدی

۱۳۸۱ آبانماه

۱۴۲۳ رمضان المبارک

کرمان اطلاعات مرکز علمی این
جهت تهییه مدارک

فهرست

عنوان	صفحه
-------	------

فصل اول

۲.....	مقدمه
۵.....	تعریف موضوع
۶.....	استراتژی
۷.....	اینترنت ایکامرس
۷.....	مدل پنج نیروی بنیادین پورتر
۹.....	تشریح و بیان موضوع
۱۰.....	اهمیت و اهداف تحقیق
۱۳.....	فرضیه های تحقیق
۱۳.....	قلمرو تحقیق
۱۴.....	حدودیت های تحقیق
۱۵.....	روش تحقیق
۱۶.....	روش های گردآوری اطلاعات
۱۸.....	تعریف واژه ها

فصل دوم

بخش اول	
۲۰.....	مقدمه
۲۰.....	سوابق تحقیقاتی
۲۰.....	سوابق تحقیقاتی داخل کشور
۲۲.....	سوابق تحقیقاتی خارج از کشور
۲۶.....	پیشینه اینترنت
۲۸.....	قابلیت ها و توانمندیهای اینترنت
۲۹.....	منابع مستقیم
۳۰.....	منابع غیر مستقیم
۳۱.....	ویژگی های اینترنت
۳۱.....	دسترسی شبانه روزی
۳۲.....	حضور همه جانبی
۳۲.....	جهانی بودن
۳۴.....	کانال های توزیع

اثر جانشینی	۲۴
اثر الحقی	۲۴
دیجیتال کردن	۲۵
تعامی	۲۵
چند رسانگی	۲۶
بازاریابی یک به یک	۲۶
اثر شبکه ای	۲۷
محدود کننده عدم تقارن اطلاعات	۲۸
کاهنده هزینه های مبادله	۲۸
ساختار و تشکیلات راهبردی ایکامرس	۴۰
محفویات	۴۲
افزارها	۴۲
زیرساخت اخلاقی	۴۳
نتیجه گیری	۵۴
تعریف واژه ها	۵۵
بخش دوم	
مقدمه	۵۸
انواع بازار در اقتصاد کلاسیک	۵۹
بازار رقابت کامل	۵۹
بازار انحصار کامل	۶۰
بازار رقابت انحصاری	۶۰
بازار انحصار چند جانبی	۶۱
بازار ایکامرس	۶۲
لایه اول؛ زیرساخت اینترنت	۶۴
لایه دوم؛ برنامه های کاربردی اینترنت	۶۵
لایه سوم؛ واسطه های اینترنت	۶۶
لایه چهارم؛ بازرگانی اینترنت	۶۷
آمیخته بازاریاب در بازار ایکامرس	۶۸
محصول	۶۸
قیمت	۶۸
سطح عمومی قیمت ها	۶۹
کشش قیمت	۷۱
هزینه تعديل قیمت	۷۱
تنوع قیمت	۷۲

مکان بازار	۷۶
فعالیت های پیشبرد فروش	۷۷
آشتایی با صنعت مواد معدنی ایران	۷۹
آمار و اطلاعات معادن کشور	۸۰
طبعه بازار ایکامرس	۸۴
نتیجه گیری	۸۶
تعریف واژه ها	۸۷
بخش سوم	
مقدمه	۹۲
روابط بازرگانی ایکامرس	۹۲
ارتباطات بین سازمانی B 2 B	۹۴
ارتباطات بین سازمان و خریداران B 2 C	۹۷
اجزای مدل زرگرسی ایکامرس	۹۹
طرح ارزشی	۹۹
حجم بازار	۱۰۰
منابع قابل بازیافت یا منحصر بفرد	۱۰۰
مدل مالی	۱۰۰
مدل های بازرگانی ایکامرس	۱۰۴
مغازه اینترنتی	۱۰۴
فروشگاه اینترنتی	۱۰۵
دلایل و واسطه گری	۱۰۷
نهادهای امین	۱۱۱
تامین کنندگان محتویات	۱۱۲
جامعه مجازی	۱۱۴
حراجی اینترنتی	۱۱۷
تامین کنندگان نرم افزارهای استیجاری	۱۲۲
یکپارچه ساز زنجیره ارزش	۱۲۳
بازارهای دسته سوم	۱۲۵
مدل های ترکیبی	۱۲۶
ایکامرس در ایران	۱۳۰
نتیجه گیری	۱۳۱
تعریف واژه ها	۱۳۲
بخش چهارم	
مقدمه	۱۳۶

پیدایش استراتژی	۱۳۷
تعریف معاصر از استراتژی	۱۳۸
مدل های برنامه ریزی استراتژیک	۱۴۲
مدل فرآیند برنامه ریزی جامع تایلر	۱۴۲
مدل استراتژی صنعتی اندروز	۱۴۲
مدل نظام بازخور رایت	۱۴۲
مدل تحلیلی هیل	۱۴۲
مدل ۳ مرحله ای دیوید	۱۴۶
مدل ماتریس گروه مشاوران بوستن	۱۴۶
مدل پنج نیروی رقابتی پورتر	۱۴۷
موانع ورود	۱۴۷
مقیاس اقتصادی نیوبند	۱۴۸
تمایز محصولات	۱۴۸
نیازمندیهای سرمایه گذاری	۱۵۰
عدم مزیت ساخت هزینه صرف نظر از اندازه تولید	۱۵۰
دسترسی به کانال های توزیع	۱۵۰
خط مشی وولت	۱۵۱
واکنش های فعالان بازار نسبت به ورود رقیب جدید	۱۵۱
قدرت چانه زنی عرضه گنندگان	۱۵۲
قدرت چانه زنی خریداران	۱۵۳
تهدیدات ناشی از محصولات جایگزین	۱۵۵
رقابت میان رقبای موجود	۱۵۶
استراتژی های عمومی پورتر	۱۵۷
استراتژی رهبری در هزینه	۱۵۹
استراتژی تمایز	۱۶۱
استراتژی تمرکز	۱۶۲
نمونه هایی از بکارگیری فناوری اطلاعات در رهبری هزینه	۱۶۹
نتیجه گیری	۱۷۰
تعريف واژه ها	۱۷۱
بخش پنجم	
مقدمه	۱۷۱
نیروهای رقابتی ساختار صنعت	۱۷۱
اینترنت و مزیت رقابتی	۱۷۳
ثربخشی عملیاتی	۱۷۴

تعیین موضع استراتژیک	۱۷۴
اینترنت و زنجیره ارزشی سازمان	۱۷۵
آینده اقتصاد جدید از دیدگاه پورتر	۱۷۷
نتیجه گیری	۱۸۱
فصل سوم	
مقدمه	۱۸۳
روش تحقیق و آزمونهای مورد استفاده	۱۸۳
جامعه آماری	۱۸۴
نمونه آماری و نمونه گیری	۱۸۴
روش جمع آوری اطلاعات	۱۸۵
اطلاعات اولیه	۱۸۵
اطلاعات ثانویه	۱۸۶
روش جمع آوری داده ها	۱۸۷
روش سنجش روانی پرسشنامه	۱۸۷
روش سنجش پایانی پرسشنامه	۱۸۷
روش های آماری	۱۸۸
آزمون استیودنت	۱۸۸
آزمون فریدمن	۱۸۹
نتیجه گیری	۱۹۱
فصل چهارم	
مقدمه	۱۹۳
بررسی توصیفی یافته های پژوهش	۱۹۴
بررسی توصیفی تأثیر بکرگیری ایکامرس بر تعدد حضور کالاهای جایگزین	۱۹۵
بررسی توصیفی عوامل تشدید کننده رقابت کننده رقابت بین فعالان بازار	۱۹۶
بررسی توصیفی عوامل افزایش دهنده قدرت چانه زنی خریداران	۱۹۷
بررسی توصیفی عوامل افزاینده آگاهی خریداران	۱۹۸
بررسی توصیفی عوامل کاهنده موانع ورود به بازار	۱۹۹
بررسی توصیفی عوامل کاهنده هزینه های تعیین منبع	۲۰۰
بررسی توصیفی عوامل کاهنده قدرت چانه زنی عرضه کنندگان	۲۰۰
آزمون فرضیات	۲۰۱
آزمون فرضیه اهم	۲۰۲
آزمون فرضیه فرعی اول	۲۰۳
آزمون فرضیه فرعی دوم	۲۰۴
آزمون فرضیه فرعی سوم	۲۰۷

۲۱۰.....	آزمون زیر فرضیه فرعی سوم
۲۱۲.....	آزمون فرضیه فرعی چهارم
۲۱۴.....	آزمون فرضیه فرعی پنجم
۲۱۶.....	آزمون زیر فرضیه فرعی پنجم
۲۱۹.....	اهداف جانبی تحقیق
۲۱۹.....	تبليغات اينترنتي
۲۲۱.....	ضرورت آموزشی ايکامرس توسط دانشگاه
۲۲۳.....	نتیجه گیری

فصل پنجم

۲۲۵.....	مقدمه
۲۲۵.....	فرضیه های تحقیق
۲۲۷	نتایج تحقیق
۲۲۹.....	یافته های جانبی تحقیق
۲۳۱.....	پیشنهادات
۲۳۱.....	پیشنهادات به وراث صنایع و معادن
۲۳۴.....	پیشنهادات به صادر کنندگان
۲۳۶.....	پیشنهادات به دانشگاه
۲۳۸.....	پیشنهادات جهت تحقیقات بیشتر
۲۴۰.....	یافته های پژوهش در یک نگاه
۲۴۱.....	ضمائمه

فصل اول

کلیات

فصل اول

مقدمه

تعریف موضوع

استراتژی

اینترنت و ایکامرس

مدل پنج نیروی بنیادین پورتر

تشریح و بیان موضوع

اهمیت و اهداف تحقیق

فرضیه های تحقیق

قلمرو تحقیق

قلمرو مکانی

قلمرو زمانی

محدودیت های تحقیق

روش های گردآوری اطلاعات

تعریف واژه ها

«قل لعبداً يَقُولُوا إِنَّمَا الْمُحْسَنُونَ هُوَ الْمُنْفَعُونَ»

ای پیامبر به بندگانه بگو سخنی بگویند که شایسته ترین باشد.

سوره مبارکه اسراء آیه ۳۵

مقدمه

در عصری که زندگی می کنیم تمدن نوین در حال تکوین است و انسانهای بی بصیرت در همه جا سعی دارند آن را سرکوب نمایند.

این تمدن با خود اشکال [جدیدی از خانواده، کار، عشق ورزیدن، زندگی، نظام جدید اقتصادی، تعارضات جدید سیاسی، مهمتر از همه آگاهی دگرگون یافته‌ی بهمراه خواهد آورد... میلیونها [نفران] افراد هم اکنون زندگیشان را با نوای فردا هم آهنگ کرده اند دیگران [هم] وحشت زده از آینده، نومیدانه و عبت به گذشته پناه برده‌اند و سعی دارند دنیای رو به مرگی را که به آنها حیات بخشیده است، از نو زنده کنند.

طلیعه این تمدن نوین تنها واقعیت تکان دهنده دوران ماست ارتباطات

اینترنت یکی از مهمترین پیشرفت‌های بشریت در توسعه ارتباطات و ملموس ترین نماد از توفیقات انسان در بکارگیری فناوری اطلاعات است.

اینترنت بیشترین توجه افکار عمومی را به خود اختصاص داده است و بسیاری از تحقیقات آکادمیک با محوریت این پدیده انجام گرفته و خواهد گرفت.

این بعد از فناوری کلیه نهادهای جامعه را تحت تأثیر قرار داده و فصل نوینی در اقتصاد، مدیریت، حکومت داری و راهبری نهادهای اجتماعی رقم می‌زند.^۱ آمار اطلاعات متنوع و بعضًا متناقضی از این پدیده و گستردگی آن اعلام شده است. برخی تحقیقات^۲ مؤید این واقعیت است که جامعه اینترنتی متسلک از قریب به

^۱ - تافلر، آلوین «موج سوم» ترجمه خوارزمی شهیندخت، نشر علم، چاپ سیزدهم ۱۳۷۸، صص ۱۵-۱۶.

^۲ - کیان، افسین «بررسی امکان بکارگیری شبکه اینترنت در فعالیت‌های تبلیغاتی بازرگان ایران» پایان نامه کارشناسی ارشد

. ۱۳۷۹، ص ۱۰.

۳۶۰ میلیون کاربر می باشد در حالیکه برخی دیگر از تحقیقات، در آخرین اطلاعات و آمار خود این تعداد را حدوداً ۵۰۰ میلیون نفر گزارش کرده اند.^۱

در اینصورت تعداد کاربران اینترنت هم اکنون قریب به ۶٪ از جمعیت جهان (۶ میلیارد نفر) را تشکیل می دهد.

حجم تجارت Online^۲ این مجموعه بالغ بر ۱/۲۲۴ میلیارد دلار برآورد شده است. فناوری اطلاعات با گسترش همه جانبی ارتباطات در سطوح عمودی و افقی سازمانها و توسعه بازارها از طریق ایکامرس^۳ و به دلیل اهمیت استراتژیک آن از عمدہ ترین مباحث دانشگاهی در معتبرترین دانشکده های بازرگانی و اقتصاد جهان است.

بسیاری بکارگیری فناوری اطلاعات را مقارن با اختراع کامپیوتر^۴ و شناسائی کاربردهای آن در فرآیندهای سازمان دانسته اند. بکارگیری این فناوری با مبالغه الکترونیکی داده ها^۵ در سازمان آغاز شده است (کیانی ص ۱۳۲).

احتمالاً یکی از دلایلی که سازمانها بطور فزاینده ای با تهدیدات و عدم اطمینان محیطی مواجه اند همین پیچیدگی رفتار افراد و سرعت تغییرات محیطی است. این

^۱ UNCTAD (2000), "Building Confidence" PP:5-8

^۲ - این واژه با ترجمه هایی از قبیل روی خط (کیانی ص ۱۳۲)، بر خط (حسینیان، حسین «استراتژی و اینترنت» ماهنامه گزیده مدیریت شاره ۸، تیرماه ۱۳۸۰، صص ۳۴، ۳۵ و ۳۷)، پوسته (دکتر صادقی، رضا «مبانی کامپیوتر و برنامه ریزی به زبان پاسکال» انتشارات مرشد، چاپ اول ۱۳۷۶، ص ۳۳۶) و غیره... معرف شده است لیکن به نظر پژوهشگر هیچیک از ترجمه های ارائه شده بدرست معنی صحیح و کاملی از واژه لاتین را ایجاد نمی کنند لذا پژوهشگر در سرتاسر این تحقیق از واژه لاتین بدليل غنای معنا و اختناب از افرق لفظ و مفهوم استفاده کرد.

^۳ - آنچه در مورد واژه online ذکر شد در مورد برخی دیگر از واژه ها مصدق دارد لذا از واژه ایکامرس بخای تجارت الکترونیک استفاده شد زیرا ترجمه اخیر چندان صحیح به نظر نرسید.

^۴ - این واژه ترجمه‌ی لاتین Computer به معنی ماشین محاسب است که از ریشه Compute به معنی محاسبه کردن می باشد. اصطلاح کامپیوتر در فرهنگ عامه بسیار متدالو و مرسوم است واژه فارسی معرف شده برای آن رایانه است. این واژه از ریشه رایانیدن یا رانیدن و به معنی به نظم درآوردن و مرتب کردن می باشد دکتر عاصی فرهنگستان زبان و ادب پارسی «نکاتی چند در مورد واژه رایانه» مجله گزارش کامپیوتر، ۱۳۷۸، ص ۷۰.

^۵ - Electronic Data Interchange (EDI)